

Axpo Renewable Finland Oy
Vaasanpuistikko 13
65100 Vaasa

Riuttamäen tuulivoimahanke, Koski Tl ja Marttila**Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta**

Yhteysviranomaisen hankkeesta vastaavalle antama lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) 18 §:ään.

Arviointimenettelyn yhteysviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto.

1 Hanketiedot**1.1 Hankkeen perustiedot**

Riuttamäen tuulivoimahanke (Koski Tl ja Marttila), sekä tarkastellut sähkönsiirtoreitit (Koski Tl, Marttila ja Lieto)

Hankkeesta vastaava on Axpo Renewable Finland Oy. Hankkeesta vastaavan konsulttina ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ovat toimineet Alusta Consulting Oy sekä Geosyntec Consultants Finland Oy Ab.

1.2 Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Axpo Renewable Finland Oy suunnittelee Riuttamäen tuulivoimahanketta Kosken Tl ja Marttilan kuntien rajalle. Yhteensä 448 hehtaarin kokoiselle hankealueelle suunnitellaan enintään kahdeksan tuulivoimalan rakentamista. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Hanke suunnitellaan liitettävän valtakunnan sähköverkkoon 110 kV voimajohtolla, jonka liityntäpiste sijaitsee Suurilan sähköasemalla Liedon kaupungin koillisosassa. Sähkönsiirrolle tarkastellaan kahta eri reittivaihtoehtoa.

Tuulivoimahankkeen toteuttamisvaihtoehdot

VE0: Hanketta ei toteuteta

VE1: Hankealueelle rakennetaan enintään 8 tuulivoimalaa.

VE2: Hankealueelle rakennetaan enintään 6 tuulivoimalaa.

Sähkönsiirron vaihtoehdot

SVE1: Sähkönsiirto toteutetaan rakentamalla noin 14 kilometriä pitkä 110 kV voimajohto, joka lähtee hankealueen pohjoisosasta. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Kosken TL ja

Marttilan kuntien sekä Liedon kaupungin alueille. Voimajohto pyritään rakentamaan osittain samaan johtokäytävään Fingrid Oyj:n Lieto-Forssa-voimajohdon kanssa.

SVE2: Sähkönsiirto toteutetaan rakentamalla noin 16 kilometriä pitkä 110 kV voimajohto, joka lähtee hankealueen keskiosasta. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Marttilan kunnan ja Liedon kaupungin alueille. Voimajohto pyritään rakentamaan osittain samaan johtokäytävään Fingrid Oyj:n Lieto-Forssa-voimajohdon kanssa.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn suunnitellaan päättyvän loppuvuodesta 2027 ja tuulivoimaosayleiskaavan suunnitellaan olevan lainvoimainen alkuvuonna 2028. Hankkeen suunnitellaan valmistuvan 2–3 vuotta sen jälkeen, kun osayleiskaava on saanut lainvoiman.

Tarkempi kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista on esitetty arviointiohjelmassa.

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 7 e) perusteella.

2.1 Ennakkoneuvottelu sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyiden yhteensovittaminen

Yhteysviranomainen on järjestänyt YVA-lain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkoneuvottelun 28.4.2026, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat Lupa- ja valvontaviraston sekä hankkeesta vastaavan ja YVA-konsulttien lisäksi Kosken TL ja Marttilan kunnat. Lisäksi Metsähallitus sekä Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo lähettivät kirjalliset kommenttinsa ennakkoneuvotteluun.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää hankealueen kaavoittamista. Tuulivoimaosayleiskaava on vireillä Kosken TL ja Marttilan kunnissa. Kaavoitus toteutetaan erillisenä menettelynä rinnakkain ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa.

Arviointiohjelmassa on tuotu esiin, että Karhunperänrahkan Natura-alueelle laaditaan luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

2.2 Arviointiohjelman vireilletulo

Arviointiohjelma on tullut vireille 18.5.2026 kun hankkeesta vastaava on toimittanut Lupa- ja valvontavirastoon Riuttamäen tuulivoimahanketta sekä sähkönsiirtoa koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

2.3 Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 22.5.–17.7.2026. Kuulutus julkaistiin Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla www.lv.v.fi > Ajankohtaista. Tieto kuulutuksesta lähetettiin Kosken Tl ja Marttilan kunnille julkaistavaksi kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin Auranmaan viikkolehdessä 22.5.2026 julkaistulla lehti-ilmoituksella.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana:

- Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/riuttamaen-tuulivoimahanke-YVA
- Kosken Tl kunnanvirastossa sekä kirjastossa
- Marttilan kirjastossa
- Liedon pääkirjastossa

Arviointiohjelman esittelytilaisuudet järjestettiin 17.6.2026 Kosken Tl POP pankin auditoriossa ja 22.6.2026 Marttilan Kuokantalossa. Tilaisuuksiin oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

3 Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 14 lausuntoa ja 33 mielipidettä. Lausunnon antoivat seuraavat viranomaiset: Varsinais-Suomen liitto, Metsähallitus, Väylävirasto, Fingrid Oyj, Puolustusvoimat, Luonnonvarakeskus, Marttilan kunta, Lounais-Suomen elinvoimakeskus, Liedon kaupungin ympäristönsuojelutoimi, Kosken Tl kunnan ympäristönsuojelu sekä Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo. Mielipiteen antoivat seuraavat tahot: OX2 Finland, MTK-Marttila ry, Marttilan omakotiyhdistys ry, Ollilan seudun kylätoimikunta ja Fortum Corporation. Lisäksi mielipiteen antoi 28 yksityishenkilöä.

Suomen Erillisverkot Oy totesi, että hankkeella ei ole vaikutusta operaattoripalveluiden toimintaan. Ilmatieteen laitoksella ja Säteilyturvakeskuksella ei ollut asiasta lausuttavaa.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys lausuntojen ja mielipiteiden keskeisestä sisällöstä. Lausuntopyyntö ja lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/riuttamaen-tuulivoimahanke-YVA. Verkkopalvelussa julkaistuista lausunnoista on poistettu viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n mukaiset tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä

Lausunnoissa arviointiohjelma todettiin yleisesti asianmukaiseksi, kattavaksi ja riittäväksi. Arviointiohjelmassa katsottiin tunnistetuksi keskeiset ympäristövaikutukset ja niiden selvitystarpeet pääosin hyvin. Arviointimenetelmiä, hankkeen ja sähkönsiirron teknisten ratkaisujen kuvausta, kaavatilanteen tarkastelua sekä luonto-, vesistö-, virkistys- ja yhteisvaikutusten arviointia katsottiin tarpeelliseksi tarkentaa arviointiselostukseen. Sähkönsiirron eri vaikutusten selkeämpää tarkastelua toivottiin useissa lausunnoissa.

Vaihtoehdot

Lausunnoissa tuotiin esille, että pienempi hankevaihtoehto VE2 aiheuttaisi todennäköisesti vähemmän ympäristövaikutuksia kuin vaihtoehto VE1. Sähkönsiirtoreiteistä pohjoinen reittivaihtoehto (SVE1) nähtiin vaikutuksiltaan eteläistä vaihtoehtoa lievempänä. Vaihtoehto VE1 sekä sähkönsiirron vaihtoehto SVE2 nähtiin lausunnoissa luonto-vaikutuksiltaan haitallisina, koska ne sijoittuvat lähelle Karhunperänrahkan luonnon-suojelualueutta. Lausunnoissa esitettiin maakaapelivaihtoehdon ottamista mukaan tarkasteluun sähkönsiirron ympäristövaikutusten lieventämiseksi.

Maankäyttö ja kaavoitus

Varsinais-Suomen liitto ja Kosken Tl kunnan ympäristönsuojeluviranomainen katsoivat, että hanke on ristiriidassa maakuntakaavan ja sen valtakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen kanssa, koska Riuttamäen aluetta ei ole osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi tai energiahuollon kohteeksi. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esille, että Varsinais-Suomen maatuulivoiman päivitysselvityksessä kyseistä aluetta ei ole suositeltu maakunnallisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon. Lausunnoissa katsottiin, että hankkeen vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön voivat muodostua merkittäviksi. Lausuntojen mukaan arviointiselostukseen on tarpeellista tarkentaa, että hanke rajautuu Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan luonnonsuojelualue- ja Natura-aluemerkintöihin.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Varsinais-Suomen liiton ja Kosken Tl kunnan ympäristönsuojelun lausunnoissa tuotiin esille lähellä sijaitsevat maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja katsottiin, että maisemavaikutukset voivat hankkeessa olla todennäköisesti merkittäviä. Lisäksi lausunnoissa hankkeen katsottiin muuttavan metsä- ja suomalaisen teolliseksi ympäristöksi. Myös sähkönsiirtoa varten rakennettavien voimajohtojen vaikutukset maisemaan todettiin lausunnoissa muodostuvan mahdollisesti merkittäviksi.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo katsoi lausunnossaan, että hankkeen vaikutukset myös valtakunnallisesti merkittäviin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin voivat muodostua merkittäviksi. Siten lausunnossa todettiin, että tiedot hankkeen

vaikutusalueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä sekä merkittävistä rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteista tulee päivittää arviointiselostukseen. Lausunnossa nostettiin esiin myös sähkönsiirtoreittien loppupään lähellä sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen huomioon ottaminen siihen kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.

Luonto ja luonnonsuojelualueet

Useissa lausunnoissa hankkeen luontovaikutusten katsottiin todennäköisesti olevan yksi hankkeen merkittävimmistä vaikutuskokonaisuuksista, koska hanke sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta herkälle alueelle. Karhunperänrahkan Natura- ja luonnonsuojelualueen läheinen sijainti sekä hankkeen rakentaminen kahden luonnonsuojelualueen väliin nähtiin haastavana ja lausuntojen mukaan Natura-arvioinnin perusteella täytyy varmistaa, että hanke ei heikennä Karhunperänrahkan Natura-alueen suojeluperusteita. Myös ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi nähtiin lausunnoissa tärkeänä, koska hanke ja siihen liittyvät tiet ja sähkönsiirto voivat aiheuttaa elinympäristöjen pirstoutumista. Etenkin suojeltujen alueiden ja niitä ympäröivien metsäalueiden välisten ekologisten yhteyksien säilyttäminen nähtiin tärkeänä. Lisäksi tuotiin esille suojelualueita ympäröivien alueiden luontoarvot ja Metsähallituksen suojelukäyttöön varattu kiinteistö. Myös voimajohtoreitin läheisyydessä suojeluun varatun kiinteistön luontoarvot katsottiin tärkeäksi ottaa huomioon arviointiselostuksessa.

Lausunnoissa luontotyyppien muutosten aiheuttamien vaikutusten selvittämistä pidettiin tärkeänä. Myös linnustovaikutusten nähtiin useissa lausunnoissa muodostuvan hankkeessa merkittäviksi. Asiassa tuotiin esille, että selvitykset tulee kohdentaa etenkin pesimälinnustoon kohdistuvaan häiriöön, törmäysriskeihin, ajantasaiseen tietoon Karhunperänrahkan pesimälinnustosta sekä metsäkanalintujen soidinpaikkoihin. Metsähallitus korosti lausunnossaan etenkin Karhunperänrahkan pohjoisten osa-alueiden pesimälinnuston kartoittamista osana arviointimenettelyä.

Liito-orava tuotiin lausunnoissa esille Karhunperänrahkan suojeluperusteena olevana lajina. Tärkeäksi nähtiin, että arvioinnissa selvitetään hankkeen vaikutukset liito-oravan elinympäristöihin ja kulkuyhteyksiin sekä otetaan huomioon Liedon yleiskaavan liito-oravamerkintä. Lausunnonantajat katsoivat, että myös vaikutukset muiden luonto-direktiivin liitteen IV lajien elinympäristöihin tulee huomioida arviointiselostuksessa. Lisäksi lausunnoissa katsottiin merkittävien vaikutusten selvittämisen kannalta tärkeäksi erityisesti linnustoon, ekologisiin yhteyksiin ja Natura-alueisiin kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi.

Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Useissa lausunnoissa ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön kohdistuvat tuulivoimahankkeen ja sen sähkönsiirron vaikutukset nähtiin mahdollisesti merkittävänä ja arviointiohjelmassa esitettyä suurempina. Lausunnonantajat katsoivat, että hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä on paljon virkistysarvoja; muun muassa Marttilan korven eräreitistö ja luonnonsuojelualueiden ulkoilureitit. Lausunnoissa hankkeen arvioitiin

vaikuttavan asukkaisiin, vapaa-ajanasukkaisiin, ulkoilijoihin ja retkeilijöihin. Lisäksi todettiin, että alue on myös metsästyskäytössä. Luonnonympäristön muuttumisen ja maisemakokemuksen heikentymisen nähtiin lausunnoissa vaikuttavan lähialueiden virkistyskäyttöön. Lausunnoissa voimaloiden etäisyyksien huolellinen tarkastelu esimerkiksi etäisyysvyöhykkeittäin asutukseen ja virkistyskohteisiin todettiin tarpeelliseksi. Lausunnoissa tuotiin esille myös suunnitellun voimajohdon vaikutukset asutukseen ja tarve rakennuskohtaiselle melu- ja väketarkastelulle, sekä toivottiin vuorovaikutteista vaikutusten arviointia asukkaiden kanssa.

Pintavesivaikutukset

Useissa lausunnossa todettiin, että hankkeen vaikutukset pintavesiin voivat olla arviointiohjelmassa arvioitua suuremmat. Varsinais-Suomen liiton lausunnossa tuotiin esille hankkeen välitön rajautuminen Natura-alueen keidassoihin. Metsähallitus katsoi hankkeen vaikutusten selvittämisen soiden vesitalouteen erityisen tärkeäksi Natura-alueiden suojeluperusteiden säilyttämisessä. Myös pintavesien johtaminen sekä alueen lähteiden selvittäminen todettiin lausunnoissa tärkeäksi. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa nostettiin esiin myös rakentamisen aikaisen kiintoaineskuorman vaikutusten selvittäminen ja huomioon ottaminen haittojen minimoimiseksi. Marttilan kunnan lausunnossa painotettiin varovaisuusperiaatteen noudattamista hankkeen pintavesivaikutusten arvioinnissa. Useissa lausunnoissa mainittiin hankkeen vaikutukset Paimionjokeen ja metsänpoiston vaikutukset vesistöihin sekä hankkeen purkamisen, alueen ennallistamisen ja sähkönsiirron vesistövaikutusten huolellinen arviointi.

Muut vaikutukset

Lausunnoissa tuotiin esille tarve hankkeen rakentamisen ja purkamisen vaikutusten yksityiskohtaiselle tarkastelulle arviointiselostuksessa. Myös onnettomuuksien ja poikkeustilanteiden tarkempi tarkastelu katsottiin tärkeäksi, ja tuotiin esille onnettomuusskenaarioiden esitleminen sekä kemikaalivuotojen vaikutukset esimerkiksi pohjavesialueisiin.

Lounais-Suomen elinvoimakeskus sekä Väylävirasto toivat lausunnoissaan esille, että liikennevaikutuksiin liittyviä vaikutuksia on tarpeellista tarkentaa erikoiskuljetusten reitteihin, liikenteen turvallisuuteen ja sujuvuuteen sekä tieverkon kuntoon liittyen. Puolustusvoimat toi lausunnossaan esille tutkien ja valvontajärjestelmiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin sekä uuden lausunnon tarpeen, kun voimalasuunnitelmat tarkentuvat. Lisäksi lausunnoissa korostettiin yhteisvaikutusten arviointia, jossa tulee ottaa huomioon muut energiantuotantohankkeet ja voimajohdot sekä alueen muut maankäytön muutokset.

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Useissa mielipiteissä arviointiohjelma nähtiin puutteellisena, yleispiirteisenä ja hankkeen vaikutusalueen kuvaus liian suppeana. Hankkeen vaikutusten katsottiin mielipiteissä ulottuvan myös ympäröivien kuntien alueille. Arviointiohjelman katsottiin toisaalta myös antavan hyvän yleiskuvan suunnitelluista selvityksistä.

Lisäksi mielipiteissä nostettiin esiin sähkönsiirron vaikutukset, joiden aiheuttamat vaikutukset nähtiin yleisesti voivan muodostua yhtä merkittäviksi kuin tuulivoimaloiden vaikutusten. Mielipiteiden mukaan yhteisvaikutusten tarkastelua tulee tarkentaa arviointiselostukseen ja tuotiin esille etenkin selvitystarpeet läheisten tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden kanssa. Mielipiteissä huomautettiin myös rakentamisen ja purkamisen pitkäaikaisten vaikutusten selvittämisestä.

Vaihtoehdot

Mielipiteissä vaihtoehtojen nähtiin eroavan toisistaan vain vähän voimaloiden määrän ja muiden ominaisuuksien suhteen ja siten niiden vaikutukset nähtiin samankaltaisina. Hankkeen toteuttamatta jättämisen vaikutuksia toivottiin selvitettävän ja kuvattavan arviointiselostuksessa yhtä perusteellisesti kuin toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia. Yksittäisissä mielipiteissä kannatettiin hankkeen toteuttamatta jättämistä. Ehdotettiin pienempiä hankevaihtoehtoja, voimaloiden sijoittamista kauemmas luonnoltaan arvokkaista alueista ja suojelualueiden väliin sijoittuvan alueen poistamista hanke-alueesta. Lisäksi tuotiin esille maakaapelin käyttäminen sähkönsiirrossa voimajohdon sijasta, uusia reittivaihtoehtoja voimajohdoille, sähköaseman uudelleen sijoittaminen sekä jo olemassa olevien johtokäytävien hyödyntäminen.

Luonnon monimuotoisuus ja ekologiset yhteydet

Mielipiteissä nähtiin tärkeänä selvittää hankkeen vaikutukset Natura- ja luonnonsuojelu-alueisiin sekä niiden suojavyöhykkeisiin. Myös ekologisten yhteyksien katkeamisen ja metsien pirstoutumisen vaikutusten selvittämistä pidettiin tärkeänä. Mielipiteissä tuotiin esille kana-, peto- ja muuttolinnuston selvittämistarpeet. Myös lepakoiden, liito-oravan ja muiden suojeltujen lajien sekä vanhojen metsien ja suoalueiden sekä uhanalaisten luontotyyppien selvittäminen katsottiin olennaiseksi. Mielipiteissä todettiin yleisesti, että hanke sijoittuu luonnonsuojelualueen, Natura-alueen ja arvokkaiden metsä- ja suoalueiden läheisyyteen ja että yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa voivat heikentää lajien elinympäristöjä laajalla alueella.

Pinta- ja pohjavesivaikutukset

Mielipiteissä katsottiin, että pintavesivaikutuksiin liittyen tulisi selvittää etenkin vaikutuksia soiden vesitalouteen, Paimionjokeen ja Ihmistenojaan sekä niiden valuma-alueisiin. Myös arvioinnin kohdentaminen pohjavesien virtaussuuntien ja niiden muutosten selvittämiseen

sekä rakentamisen ja sähkönsiirron vesistövaikutusten selvittäminen nähtiin mielipiteissä tärkeänä. Tuulivoimaloiden perustuksien sekä teiden ja sähkönsiirron katsottiin yleisesti muuttavan alueen hydrologiaa ja vaikuttavan myös vesiluontoon.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Mielipiteissä tuulivoimaloita pidettiin huomattavan korkeina, mikä vaikuttaa maisema-vaikutusten suuruuteen. Mielipiteissä tuotiin esille hankkeen näkyminen laajalle ympäröivälle alueelle ja siten arvioinnin kohdentamista Hämeen Härkätiehen, Paimionjokilaaksoon ja muihin maiseman arvoalueisiin pidettiin tärkeänä. Mielipiteissä vaikutuksia ehdotettiin selvittävän näkymäalueanalyseillä ja havainnekuvilla asutuksen, kyläalueiden ja virkistyskohteiden suunnista.

Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys

Mielipiteissä katsottiin, että hankkeen asutukseen, virkistyskäyttöön ja luontokokemukseen liittyvät vaikutukset voivat muodostua merkittäviksi. Mielipiteiden mukaan tulisi selvittää etenkin melun, matalataajuisen melun ja eri hankkeiden mahdollisia yhteisvaikutuksia sekä varjostus- ja välkevaikutuksia. Mielipiteissä katsottiin tärkeäksi selvittää myös asumisviihtyvyyden ja luonnonrauhan sekä hiljaisten alueiden vähenemistä ja niiden vaikutuksia sekä virkistyskäyttöön aiheutuvia muutoksia. Mielipiteissä tuotiin esille vaikutusten selvittäminen Marttilan korven eräreitistöön sekä retkeilyyn, marjastukseen ja sienestystykseen. Lisäksi tuotiin esille hankkeen vaikutusten selvittäminen turvallisuuden tunteeseen ja henkiseen hyvinvointiin. Huolta herättivät myös vaikutukset kiinteistöjen arvoon.

Mielipiteissä tuotiin esille, että hankkeesta luontomatkailuelinkeinolle mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia tulisi selvittää. Etenkin sähkönsiirtoreitteihin liittyen mielipiteissä nousi esille maa- ja metsätalouselinkeinoille ympäristön muuttumisen aiheuttamien vaikutusten selvittäminen.

4 Yhteysviranomaisen kannanotto arviointiohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta sekä ohjeet arviointiselostuksen laadintaan

4.1 Arvioinnin laajuus ja tarkkuus

Yhteysviranomaisen katsoo, että Riuttamäen tuulivoimahankkeen arviointiohjelma on YVA-lain (252/2017) mukainen ja täyttää YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 3 §:ssä asetetut sisältövaatimukset.

Arviointiohjelma on riittävän laaja ja pääosin selkeä kokonaisuus, jonka perusteella pystytään muodostamaan kokonaiskuva hankkeesta, sen kohtuullisista vaihtoehtoista, hankkeen vaikutusalueen ympäristön nykytilasta, hankkeessa arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä vaikutusten arvioinnin kohdentamisesta merkittäviin vaikutuksiin.

Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa suunnitellaan sovellettavan IMPERIA-hankkeen menetelmiä ja kriteerejä, mikä on yleisesti käytössä oleva tapa arvioida ympäristövaikutusten merkittävyyttä. Arviointiohjelmassa ei ole kuitenkaan selkeästi eritelty miten suuret vaikutukset tullaan luokittelemaan merkittäviksi, esimerkiksi katsotaanko kohtalaisiksi, suuriksi ja erittäin suuriksi luokitellut vaikutukset merkittäviksi. Siten yhteysviranomainen korostaa, että arviointiselostuksessa esitettävien vaikutusten merkittävyyden päättelyketjujen kuvausten tulee olla johdonmukaiset ja perustellut.

Arviointiohjelman mukaan haitallisille vaikutuksille tullaan arviointiselostuksessa esittämään lieventämistoimenpiteitä. Yhteysviranomainen muistuttaa, että toteuttamiskelpoisia lieventämistoimenpiteitä tulee arviointiselostuksessa esittää merkittävillä haitallisille vaikutuksille, ja vaikutukset tulee arvioida pääsääntöisesti sekä ilman lieventämistoimenpiteitä että niiden kanssa. Tuloksista tulee ilmetä, mitä lieventämistoimenpiteitä arvioinnissa on käytetty ja millä tavalla lieventämistoimenpiteet ja epävarmuudet ovat vaikuttaneet vaikutusten merkittävyyteen. Esitettyihin lieventämistoimenpiteisiin tulee olla mahdollista sitoutua vaikutusten lieventämiseksi jatkosuunnittelussa, sekä lupamenettelyjen ja toteuttamisvaiheen aikana.

4.2 Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Arviointiohjelman hankekuvausta käsittelevässä luvussa on esitetty tuulivoima-alueen ja sähkönsiirron vaihtoehdot, hankkeen tarkoitus, tavoitteet ja liittyminen muihin hankkeisiin sekä hankkeen tekninen kuvaus. Tuulivoimaloiden alustavat sijainnit on esitetty kartalla. Tuulivoimala-alueen sisälle rakennettava tieverkosto on myös kuvattu. Yhteysviranomainen katsoo, että kuvaus on tehty asianmukaisesti, mutta arviointiselostuksessa tulee esittää hanketta varten rakennettavat ja kunnostettavat tiet myös kartalla.

Arviointiohjelmassa on listattu muut tuulivoimahankkeet 50 kilometrin etäisyydellä. Yhteysviranomainen näkee hyvänä, että tarkasteluun on otettu mukaan myös vireillä oleva hanke eikä pelkästään luvitettut ja tuotannossa olevat hankkeet. Saapuneissa mielipiteissä on tuotu esiin saman hankkeesta vastaavan (Axpo Renewable Finland Oy) Pöytyään noin 30 km etäisyydelle hankealueesta suunnittelema Santinkulman tuulivoimahanke. Hankkeen sosiaalisen hyväksyttävyyden ja avoimen viestimisen vuoksi yhteysviranomainen suosittelee käsittelemään yhteisvaikutusten tarkastelussa myös Santinkulman tuulivoimahanketta tai tuomaan arviointiselostuksessa selkeästi esille hankkeen kehittämisen tilanteen. Arviointiohjelmassa on tuotu esiin, että hankkeen vaikutusalueen luvitettut ja vireillä olevat aurinkovoimahankkeet otetaan rajatusti huomioon arviointiselostuksessa, mutta sähkönsiirron varrella sijaitsevat hankkeet otetaan mukaan yhteisvaikutusten arviointiin. Yhteisvaikutusten arviointiin mukaan otettavia aurinkovoimalahankkeita ei ole nimetty tai eritelty arviointiohjelmassa. Aurinkovoimahankkeiden mukaan ottaminen yhteisvaikutusten arviointiin on tuotu esille saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioon otettavat aurinkovoimahankkeet tulee selkeästi nimetä arviointiselostuksessa ja perustella tehdyt rajaukset.

Tuulivoimahankkeella on kaksi toteutusvaihtoehtoa. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeella on esitetty YVA-asetuksen 3 §:n edellyttämät kohtuulliset vaihtoehdot. Hankevaihtoehtojen välinen ero on kuitenkin pieni, mistä voi aiheutua, että vaihtoehtojen välinen vaikutusten vertailu on arviointiselostuksessa haastavaa. Asia on tuotu esiin myös saapuneissa mielipiteissä. Yhteysviranomaisen kehottaa kiinnittämään asiaan huomiota arvioinnin tulosten kuvauksessa ja tarvittaessa ottamaan mukaan sellaisen hankevaihtoehdon, jonka perusteella vaihtoehdot aidosti eroavat toisistaan.

Sähkön siirron vaihtoehdot on kuvattu arviointiohjelmavaiheelle riittävällä tasolla. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiselostukseen sähkön siirron kuvausta on tarpeen tarkentaa esittämällä myös karttakuvissa uuteen maastokäytävään ja olemassa olevan voimajohdon rinnalle sijoittuvat reittiosuudet, sekä tehdä näistä erilaisista reittiosuuksista poikkileikkauskuvat. Sähkön siirron vaikutusten huolellinen selvittäminen on myös nostettu yleisesti esiin saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimaloiden purkamista. Tuulivoimaloiden purkamiseen liittyvien vaikutusten tarkempi selvitystarve on nostettu esiin saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Myös yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tarpeen esittää voimaloiden purkamisen vaikutukset selkeästi sekä tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio).

4.3 Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristön nykytila ja eri vaikutuskohteiden arvioinnissa käytettäväksi suunnitellut menetelmät on kuvattu arviointiohjelmassa pääosin riittävällä tavalla. Nykytilan kuvauksen laajuus arviointiohjelmassa vaihtelee ja osassa vaikutustyyppistä kuvaukset ovat hyvin lyhyitä. Yhteysviranomaisen esittää seuraavassa huomionsa arviointiohjelman laajuudesta sekä lähtötietoja ja arviointimenetelmiä koskevia tarkennuksia, jotka tulee ottaa huomioon arviointiselostusta laadittaessa.

4.3.1 Ympäristön nykytila

Nykytilan kuvauksessa on esitetty hankkeen sekä sen todennäköisen vaikutusalueen nykytilaa siltä osin, kuin sen on katsottu olevan olennaista hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristön nykytila on kuvattu arviointiohjelmavaiheessa pääosin riittävällä tavalla havainnollistavia karttoja hyväksi käyttäen. Nykytilan kuvausta tulee täydentää arviointiselostukseen arvioinnin yhteydessä saatavien tietojen perusteella. Hankkeen vaikutusalueen suuruuden on esitetty vaihtelevan vaikutustyyppien mukaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että esitellyt rajaukset ovat riittävät, mutta niitä tulee tarvittaessa laajentaa selvitystulosten perusteella.

4.3.2 Arvioitavat ympäristövaikutukset

Yhteysviranomainen muistuttaa, että arviointiselostuksessa tulee keskittyä todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten käsittelyyn. Lisäksi merkittävyydeltään epävarmoja vaikutuksia tulee tarkastella siinä laajuudessa ja sillä tarkkuudella, että niiden merkittävyys voidaan perustella. Ennalta vähäiseksi arvioidut vaikutukset voidaan rajata vaikutusarvioinnin ulkopuolelle ja perustella tehty valinta arviointiselostuksessa lyhyesti.

Arviointiohjelman luvussa 26 on esitetty alustava arvio eri vaikutusalueiden merkittävyydestä, joka perustuu arviointiohjelmavaiheessa saatavilla olevaan tietoon. Vaikutusalueen merkittävyysarviolle on esitetty lyhyet perustelut sekä painotusarvo, joka kertoo vaikutusalueen merkittävyydestä. Taulukossa on esitetty vaikutukseltaan merkittäviksi, välimuotoisiksi ja vähäisemmiksi arvioidut vaikutusalueet. Käytetty ”liikennevalomalli” voisi olla myös selkeämpi ja epävarmoiksi arvioidut vaikutustyyppit sekä arvioinnin kohdentaminen olisi voitu kuvata tarkemmin.

Arviointiohjelmassa on arvioitu merkittäviksi maisemaan ja kulttuuriympäristöihin, linnustoon, muuhun eläimistöön, suojelualueisiin ja luontoarvoiltaan merkittäviin kohteisiin sekä ihmisten elinolosuhteisiin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön aiheutuvat vaikutukset. Yhteysviranomainen on samaa mieltä merkittävistä vaikutusalueista, mutta katsoo, että myös maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvat vaikutukset voivat muodostua merkittäviksi ja ne tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin. Merkittävyys perustuu hankkeen ristiriitoihin maakuntakaavoitustilanteen ja sen määräysten kanssa.

Epävarmoiksi tai merkitykseltään välimuotoisiksi vaikutuksiksi on esitetty vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, kasvillisuuteen, luontotyypeihin sekä melu- ja välkevaikutukset. Yhteysviranomainen päätyy samaan arvioon kasvillisuuden sekä melun, että välkkeen vaikutuksista. Yhteysviranomainen kuitenkin katsoo, että pintavesivaikutuksien ja yhteisvaikutuksien merkittävyyksiin sisältyy arviointiohjelmavaiheessa huomattavaa epävarmuutta ja ne edellyttävät vähäisiksi arvioituja vaikutuksia tarkempaa selvittämistä. Hankkeen sijoittuminen herkille kosteikkoalueille voi mahdollisesti aiheuttaa arvioituja suurempia vaikutuksia vesimuodostumille. Yhteisvaikutusten epävarmuus ja tarkka arviointi on nostettu esiin saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Myös yhteysviranomainen katsoo, että epävarmuuden takia vaikutusten arvioinnin tulee olla keskimääräistä tarkempaa. Pohjavesialueita sijoittuu hankkeen sähkönsiirtoreittien välittömään läheisyyteen, joten yhteysviranomainen katsoo, että sähkönsiirron mahdollisia vaikutuksia pohjavesiin on tarpeen arvioida.

Yhteysviranomainen on samaa mieltä arviointiohjelman arviosta, että maa- ja kallioperä-, luonnonvarojen hyödyntämisen, ilmasto- ja ilmanlaatu-, turvallisuus-, talouteen ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset voidaan arvioida vähäisiksi ja rajata vaikutusten arvioinnin ulkopuolelle.

Luontoarvot

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen todennäköisesti merkittävimmät luontovaikutukset kohdistuvat linnustoon, Karhunperän Natura-alueeseen (FI0200015, SAC), ekologiseen kytkeytyvyyteen ja elinympäristön pirstoutumiseen sekä liito-oravaan. Hankkeen luontoselvitykset on arviointiohjelmassa kohdistettu oikein ja niihin on varattu riittävästi aikaa. Hankkeen keskeisimmät luontoon kohdistuvat vaikutukset on pääosin tunnistettu ja vaikutusten arviointi on kohdistettu oikein. Hankkeen luontovaikutusten arvioinnissa on syytä seurata Suomen ympäristökeskuksen Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -opasta (Mäkelä ja Salo 2024).

Ekologinen kytkeytyvyys

Hanke sijaitsee yhdellä Marttilan kunnan suurimmista yhtenäisistä metsä- sekä muun luonnon alueista. Siten yhteysviranomainen katsoo, että ekologiseen kytkeytyvyyteen ja luonnon ydinalueisiin kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida kattavasti. Arvioinnissa on syytä keskittyä hankkeen kokonaisvaikutuksiin, eli siihen, miten eri vaikutusmekanismit yhdessä muodostavat vaikutuksia alueen luontoon. Kaikkien luontoarvojen raportoinnissa on tärkeää kiinnittää huomiota aineiston selkeään esittämiseen. Luontoarvot tulee esittää kartalla suhteessa hankkeen rakenteisiin niiden helpon tulkitsemisen takaamiseksi. Arviointiselostuksessa tulee perustella vaikutusten arviointia käyttäen tutkimustietoa monipuolisesti — arviointiohjelmassa arvioituja vaikutusmekanismeja ei juurikaan ole perusteltu.

Kasvillisuus ja luontotyytit

Yhteysviranomainen katsoo, että hankealueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys on todennäköisesti riittävä tunnistamaan alueen kasvillisuuden luontoarvot. Hankkeen vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin on kuitenkin tunnistettu puutteellisesti. Arviointiohjelmassa ei ole tuotu esiin, mitä välillisiä vaikutuksia tuulivoimasta voi kasvillisuuskohteisiin syntyä esimerkiksi vesitalouden muutosten kautta. Hankkeen sijoittuessa kosteikkoluonnoltaan arvokkaan Karhunperänrahkan välittömään läheisyyteen on nimenomaisesti vesistövaikutusten tunnistaminen ja arviointi tärkeää. Yhteysviranomainen huomauttaa, että alueelta on lisäksi tehty kansalaishavaintoja arvokkaista vesiluonnon kohteista, joiden tarkastaminen on tarpeellista. Vesistövaikutukset ovat keskeisesti sidoksissa hankkeen luontovaikutuksiin. Tämä tulee tuoda esille arviointiselostuksessa ja käsitellä vesistövaikutusten merkittävyys luontoarvoihin.

Linnusto

Yhteysviranomainen katsoo, että linnuston kannalta erittäin oleelliseksi muodostuvat vaikutukset Karhunperänrahkan linnustollisiin arvoihin. Haapasuo ja Karhunperänrahka ovat osa maakunnallisesti arvokasta linnustoaluetta (MAALI), joka korostaa sen merkitystä linnuston kannalta. Petolintuseurantaa ei arviointiohjelman selvityssuunnitelman perusteella tehdä keskikesällä. Yhteysviranomainen katsoo, että petolintuseurannan toteuttamisen kannalta on oleellista seurata pesiviä petolintuja sinä aikana, kun ne

käyttävät reviiriä, joka on pääosin kevät- ja kesäaikana. Jos seuranta tehdään vain keväällä ja syksyllä, jää lajin reviirinkäytön kannalta selvitykseen tietoaukko.

Arviointiohjelmassa esitetty muuttolinnustoselvitys ei vastaa ympäristöministeriön (2016) ohjeistusta, jonka mukaan muuttoselvitystä tulisi toteuttaa 30 päivää keväällä sekä syksyllä. Arviointiselostuksessa tulee käsitellä, miksi ohjeistuksesta on poikettu, ja miten tehty selvitys vastaa poikkeamisesta syntyviin mahdollisiin epävarmuuksiin muuttolinnustovaikutusten arvioinnissa. Muilta osin yhteysviranomaisen katsoo, että linnustoselvitykset vaikuttavat kattavilta ja riittävilta tunnistamaan alueen linnustollinen arvo vaikutusten arviointia varten.

Muu eläimistö

Arviointiohjelman luontodirektiivin IV-liitteen lajeja käsittelevässä kappaleessa on asiavirheitä. Susi ei ole enää luontodirektiivin IV-liitteen laji, vaan se on siirretty liitteeseen V. Lisäksi kappaleessa viitataan vanhan luonnonsuojelulain pykälään kuvatessa luontodirektiivin IV-liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua. Kyseinen pykälä on ajantasaisessa luonnonsuojelulaissa (9/2023) 78 § viitatus 65 § sijaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että luontodirektiivin lajien selvityssuunnitelma vaikuttaa kattavalta ja keskeisimmät lajeihin kohdistuvat vaikutukset on tunnistettu riittävästi. Viitasammakkoselvityksessä ei kuitenkaan olla noudatettu ohjeistusta siitä, että mikäli potentiaaliselta kohteelta ei ensimmäisen kartoituskerran yhteydessä havaittu lajia, tulee selvitys toistaa toisena päivänä.

Luonnonsuojelualueet ja Natura-arviointi

Hanke sijoittuu lähelle Karhunperänrahkan Natura-aluetta ja Haapasuo, Juomakivenrahka, Orhioenrahka-Linnussuo-Karhunperänrahkan (110254) maakunnallisesti tärkeää linnustoaluetta. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä toteutettavan luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen Natura-arvioinnin toteuttamisessa on syytä ottaa myös alueen linnustollinen arvo huomioon, sillä se on oleellinen osa Natura-alueen luonnon eheyttä. Hankealueen muut läheiset suojelualueet on arviointiohjelmassa tunnistettu tyydyttävästi.

Pinta- ja pohjavedet

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen nykytilan kuvaus ja vaikutusarviointi kohdistetaan asianmukaisesti, kun otetaan huomioon, että pintavesiin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu tässä vaiheessa epävarmoiksi. Useissa saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin, että hankkeen pintavesivaikutukset voivat nousta arviointiohjelmassa esitettyjä suuremmiksi.

Voimaloiden, huoltoteiden, ja sähkönsiirron vaatimat metsänhakkuut ja maanmuutokset on hyvä esittää numeerisesti arviointiselostuksessa. Vaikutusarvioinnissa on tärkeää ottaa huomioon erityisesti voimaloiden, ja sähkönsiirron vaatimien maanmuokkausten läheisyyteen sijoittuvat pienet vesistöt, joita on useita hankkeen vaikutusalueella.

Vaikutusten arvioinnissa todetuille haitallisille pintavesivaikutuksille tulee esittää konkreettiset vesiensuojelutoimenpiteet, jotka sisällytetään jatkosuunnitelmiin. On syytä tunnistaa myöhemmässä lupavaiheessa vaadittava vesienhallintasuunnitelma, johon sisällytetään tarkemmat ojitus- ja tiestösuunnitelmat sekä rakentamisvaiheen ja toiminnanaikaisten valumavesien hallintaan vaadittavat vesiensuojelurakenteet.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeen sähkönsiirtoreittien välittömässä läheisyydessä sijaitsee pohjavesialueita. Siten yhteysviranomaisen katsoo, että pohjavesivaikutuksiin voi sisältyä epävarmuutta ja vaikutuksia pohjavesiin tulee arvioida etenkin, jos sähkönsiirtoreitit sijoittuisivat pohjavesialueelle.

Maankäyttö ja kaavoitus

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on käyty läpi arviointiohjelman kappaleessa 6.1.1. missä on tuotu esiin, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) eivät toteudu Riuttamäen tuulivoimahankkeessa muilta osin kuin keskeisimmäksi tunnistetun VAT:een uusiutumiskykyinen energiahuolto -osalta. Yhteysviranomaisen korostaa, että arviointiselostuksessa tulee tarkastella hankkeen suhdetta erityisesti tavoitteisiin, jotka koskevat elinvoimaisen luonto- ja kulttuuriympäristön turvaamista, luonnon monimuotoisuutta, virkistyskäyttöä, ekologisia yhteyksiä sekä terveellisen ja turvallisen elinympäristön edellytyksiä. Arvioinnin tuloksena tulee esittää perusteltu johtopäätös siitä, miten hanke edistää tai mahdollisesti vaikeuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista kokonaisuutena eikä ainoastaan energiahuollon näkökulmasta.

Hankealueella voimassa oleva kaavataso on maakuntakaava. Yhteysviranomaisen katsoo, että maakuntakaavatilannetta on kuvattu riittävästi arviointiohjelmassa. Lisäyksenä esitettyyn, tulee huomioida Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan yleismääräys: ”Koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun ja rakennustoimenpiteiden oltava vesiensuojelutavoitteita edistäviä. Vesiensuojelullisesti erityisen herkillä, kaltevilla, notkelmaisilla sekä eroosio- ja tulvaherkillä valuma-alueilla on maankäytön ja toimenpiteiden oltava vaikutuksiltaan sellaisia, joilla estetään tai vähennetään ravinteiden ja muiden haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöihin.” Suhde maakuntakaavassa osoitettuihin tuulivoima-alueen sekä sähkönsiirron vaikutusalueelle sijoittuviin merkintöihin sekä niitä koskeviin määräyksiin ja aluevarauksiin tulee arvioida arviointiselostuksessa.

Hanke sijoittuu maakuntakaavassa osoitettujen luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden, virkistyskäytön ja matkailun kannalta tärkeiden alueiden välittömään läheisyyteen, sekä maisema-alueiden lähivaikutusalueelle. Arviointiselostuksessa tulee tarkastella, mistä syistä alue soveltuu hankkeen toteuttamiseen, vaikka sitä ei ole maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimatuotantoon, sekä millaisia vaikutuksia hankkeella voi olla maakuntakaavan muiden aluevarausten ja tavoitteiden toteutumiseen.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Yhteysviranomainen katsoo, että maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet on esitetty arviointiohjelmassa asianmukaisesti. Yhteysviranomainen näkee hyvänä, että vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön on jo tässä vaiheessa tunnistettu todennäköisesti merkittäviksi arvioitujen vaikutusten luokkaan. Vaikutuksia tulee tarkastella erityisesti valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden, rakennettujen kulttuuriympäristöjen sekä kylä- ja jokilaaksomaisemien näkökulmasta. Havainnekuvien ja näkymäalueanalyysien valintaperusteet tulee arviointiselostuksessa esittää selkeästi, ja kuvamateriaalia tulee laatia vaikutuksille herkistä tarkastelupisteistä. Myös maakuntakaavassa osoitetun matkailun, retkeilyn ja virkistyskehittelemisen kohdealueen sekä ulkoilureittien käyttöön kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävällä tarkkuudella. Sähkönsiirtoreittien vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuviin vaikutuksiin alueilla, joilla reitit sijoittuvat tai risteävät arvokkaiden maisema-alueiden ja kulttuuriympäristökohteiden kanssa. Lisäksi yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa tulee tarkastella. Yhteysviranomainen kehottaa ottamaan huomioon Varsinais-Suomen alueellisen vastuumuseon lausunnossaan esiin nostamat rakennettua kulttuuriympäristöä ja arkeologista kulttuuriperintöä koskevien selvitysten ja tietojen täydennystarpeet.

Ihmisten elinolosuhteet ja viihtyvyys

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on riittävällä tasolla tunnistettu ihmisten elinolosuhteisiin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia ja esitetty arviointisuunnitelma on asianmukainen. Yhteysviranomainen korostaa, että ihmisten elinolosuhteisiin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten huolellinen selvittäminen on nostettu esiin suurimmassa osassa saapuneita lausuntoja ja mielipiteitä ja katsoo, että kyseiseen vaikutusalueeseen tulee arviointiselostuksessa panostaa. Arviointiselostuksessa tulee arviointiohjelmaa selkeämmin eritellä kaikki ne eri vaikutustyytit, joiden osalta vaikutuksia kohdistuu ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Nyt esitetty kuvaus on yleispiirteinen.

Arviointiohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvan vaikutusten vaikutusalueen rajauksen määrittäminen on vaikeaa. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa on hyvä panostaa hankkeen lähialueisiin ja myös toteuttaa kysely siten, että tuloksista selviää vastaajien etäisyys hankkeesta.

Saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä on myös nostettu esiin hankealueen ja sen lähiympäristön merkitys virkistyskäytölle koskemattomana luonnonrauhaa ja luontokokemuksia tarjoavana ja äänimaisemaltaan hiljaisena alueena. Alueen ympäristössä on useita paljon käytettyjä virkistyskohteita. Yhteysviranomainen katsoo, että virkistyskäyttöön hankkeen aiheuttamat vaikutukset tulee arvioida tarkasti ja ottaa huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä esiin nostetut kohteet. Arviointiohjelmassa on esitetty, että tuulivoimalan toiminnan aikaiset vaikutukset virkistyskäytölle ovat rajattuja. Yhteysviranomainen päätyy tästä erilaiseen arvioon ja katsoo, että myös toiminnan

aikaisista vaikutuksia voi muodostua todennäköisesti merkittäviä esimerkiksi maisema- ja meluvaikutusten kautta. Tuulivoimalat ja sen sähkönsiirto muuttavat ympäröivän alueen maisemakokemusta ja muun muassa ääniympäristöä koko niiden käyttöiän ajaksi, jota voidaan pitää pitkäkestoisena tai pysyvänä.

Melu- ja välke

Arviointiohjelmassa on oikein tunnistettu, että melun ja välkkeen aiheuttamat vaikutukset ovat osa ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomaisen katsoo, että melu- ja välkevaikutusten arviointia varten esitetty suunnitelma vaikuttaa riittävältä. Esitetyn suunnitelman mukaan melun arvioinnissa tullaan käyttämään valtioneuvoston asetusta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista 1107/2015, ja ympäristöministeriön tuottamaa tuulivoimaloiden melun mallintamisohjetta (Ympäristöministeriön ohje 2/2014) sekä myös matalataajuinen melu otetaan huomioon. Yhteysviranomaisen kehottaa melumallinnuksessa ottamaan huomioon riittävän korkean lähtömelutason sekä kuvaamaan mallinnukseen liittyviä epävarmuuksia, mikäli mallinnusta ei voida tehdä hankkeessa suunnitellulla suurimmalla voimalatyyppillä. Lisäksi melu- ja välkevaikutusten arvioinnin tulosten yhteydessä tulee esittää, otettiinko mallinnuksessa huomioon puuston vaikutukset ja mahdolliset melun leviämistä vähentävät rakenteet.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa esitetty yhteisvaikutusten arviointisuunnitelma on yleispiirteinen, mutta pääosin riittävä. On hyvä, että luontoon ja maisemaan kohdistuvat yhteisvaikutukset on arviointiohjelmassa nostettu erikseen esiin ja myös sähkönsiirtohankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset tullaan arvioimaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että yhteisvaikutusten merkittävyyteen sisältyy tässä vaiheessa epävarmuutta ja ne tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin. Asia on tuotu esiin myös saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Arviointiselostuksessa tulee selkeästi tuoda esiin ne hankkeet, jotka on otettu mukaan yhteisvaikutusten arviointiin, nyt niitä ei ole selkeästi arviointiohjelmassa listattu. Tarpeen mukaan suunniteltua 20 kilometrin tarkastelualueetta tulee laajentaa etenkin maisemavaikutusten arvioinnissa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös muut kuin tuulivoimahankkeet siltä osin, hankkeista voi aiheutua yhteisvaikutuksia.

Muut vaikutukset

Arviointiohjelmassa, saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä on esitetty myös muita, vaikutuksiltaan alustavasti vähäisiksi arvioituja vaikutustyypppejä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että jos arviointityön myötä ilmenee uutta tietoa, nyt vähäisiksi arvioituja vaikutuksia tulee nostaa takaisin ja sisällyttää tehtävään vaikutusten arviointiin.

4.4 Arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on asianmukaisesti esitetty ympäristövaikutusten arviointimenettely ja sen eri vaiheisiin liittyvät osallistumismahdollisuudet. Hankkeen arviointimenettelyä varten on koottu

seurantaryhmä, arviointiselostusvaiheessa toteutetaan asukaskysely ja sekä keskustelu- ja infotilaisuuksia. Yhteysviranomainen toteaa, että suunnitelma osallistamisesta täyttää YVA-lain vaatimukset ja muistuttaa, että arviointimenettelyn keskeisenä tavoitteena on lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia, joten arviointimenettelyn aikana toteutettavaan tiedottamiseen on syytä kiinnittää jatkossakin erityistä huomiota.

4.5 Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelmassa on esitetty ohjelman laadintaan osallistuneiden koulutus ja työkokemus. Arviointiohjelman laatimisesta on vastannut Alusta Consulting Oy. Lisäksi arviointiohjelmavaiheeseen on osallistunut useita muita konsultteja: Geosyntec Consultants Finland Oy Ab, Maisema-arkkitehti Hanna Hannula, Suomen Arvoluonto Oy sekä Mikroliitti Oy. Yhteysviranomainen toteaa, että suurimmalla osalla asiantuntijoista on pitkä tai vähintään viiden vuoden työkokemus heille osoitetusta aihealueista. Siten yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen.

4.6 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa on asianmukaisesti esitetty hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset sekä mahdollisesti tarvittavat luvat. Yhteysviranomainen nostaa esiin seuraavat huomiot niihin liittyen.

Yhteysviranomainen kehottaa ottamaan huomioon Väyläviraston sekä Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen liikenneosaston lausunnot tarvittavien lupien osalta.

Yhteysviranomainen huomauttaa myös, että Puolustusvoimien lausunnossa on nostettu esiin hankkeen hyväksyttävyyslausunnon mahdollisen päivittämistarve hankkeen tietojen muuttumisen takia.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen edellyttämä lunastuslain (603/1977) mukainen lunastuslupa. Lisäksi hankkeen ympäristövaikutuksiin liittyy oleellisesti laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004) eli niin kutsuttu lunastuslupalaki. Lunastuslupalain soveltamisalaan kuuluvien energian ja kemikaalien siirtohankkeiden lunastuslupiin voidaan liittää määräyksiä merkittävien ympäristövaikutusten rajoittamisesta. Lupa- ja valvontavirasto esittää lunastuslupahakemuksesta annettavassa lausunnossa lupaviranomaiselle näkemyksensä lunastuslupaan liitettävistä lupamääräyksistä. Määräysten laatimisessa hyödynnetään perustellussa päätelmässä esitettäviä muutos-, lievennys- tai jatkoselvitystarpeita, joten lunastuslupalaki on syytä huomioida arviointiselostusta laadittaessa.

4.7 Selvitysten yhteensovittamisen mahdollisuudet muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa

Riittämäen tuulivoimahanke edellyttää tuulivoimaosayleiskaavaa ja voimalapaikkakohtaisia rakennuslupia. Arviointiohjelman mukaan arviointimenettelyn

aikana laadittavia selvityksiä ja arviointeja on tarkoitus hyödyntää hankkeen kaavoitusmenettelyssä. Yhteysviranomainen huomauttaa, että kaavoituksen edellyttämiä selvityksiä tulee tarvittaessa täydentää lupamenettelyjä varten perustellun päätelmän antamisen jälkeen.

Yhteysviranomainen toteaa, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä on arviointiohjelmassa esitetyn hankekuvauksen perusteella tarpeen toteuttaa luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen Natura-arviointi Karhunperänrahkan Natura-alueelle (FI0200015, SAC).

5 Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Arviointiohjelmalausunto on nähtävillä ymparisto.fi-palvelussa osoitteessa:
www.ymparisto.fi/riuttamaen-tuulivoimahanke-YVA

6 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 9 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritetty hankkeen vaatiman työmäärän mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

7 Sovelletut säännökset

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §
- Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §
- Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
- Valtioneuvoston asetus (1177/2025) Lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026 1 §.

Arviointiohjelmalausunnon valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosastolta: ylitarkastaja Johanna Rinne strategisen suunnittelun tuki-ryhmästä, ylitarkastaja Niilo Aro luonnonsuojelun valvonta ja poikkeusluvut 4-ryhmästä ja ylitarkastaja Wiljam Eklund vesienhoitoalue 3 ja merenhoito-ryhmästä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Sanna Hakkarainen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Elina Venetjoki.

Liitteet

Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu

Axpo Renewable Finland Oy
Alusta Consulting Oy
Geosyntec Consultants Finland Oy Ab

Tiedoksi

Lausunnon antajat (sähköisesti)

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/76282/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/76282/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hakkarainen Sanna 17.08.2026 14:38

Ratkaisija Venetjoki Elina 17.08.2026 15:02